

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 2013

1168/2013

Laki

poliisilain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2013

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 5 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 2 momentti, 10 §:n 3, 5 ja 6 momentti, 12 §:n 3 momentti, 13 §:n 1 ja 4 momentti, 18 §:n 4 momentti, 20 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 ja 4 momentti, 28 §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentin suomenkielinen sanamuoto, 38 §:n 2 momentti, 42 §:n 2 ja 3 momentti, 47 §:n 2 momentti, 50, 54—56 ja 58 § sekä 6 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 luvun 10 §:n 3 momentti laissa 504/2013, sekä

lisätään 5 luvun 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

5 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkusten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtävään rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 9) terroristiryhmän johtamiseen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;

HE 16/2013
HaVM 20/2013
EV 207/2013

- 11) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen; tai
- 13) terrorismin rahoittamiseen.

7 §

Telekuuntelusta ja muusta vastaavasta tietojen hankkimisesta päättäminen

Lupa telekuunteluun ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tietojen hankkimiseen voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Telekuuntelua ja telekuuntelun sijasta toimitettavaa tietojen hankkimista koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu tekoaika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja telekuuntelun tai telekuuntelun sijasta toimitettavan tietojen hankkimisen edellytykset perustuvat;
- 4) telekuuntelua tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua tietojen hankkimista koskevan luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva teleosoite tai telepäätelaitte;
- 6) telekuuntelun tai telekuuntelun sijasta toimitettavan tietojen hankkimisen suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 7) mahdolliset telekuuntelun tai telekuuntelun sijasta toimitettavan tietojen hankkimisen rajoitukset ja ehdot.

8 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka

muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
 - 3) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyttöön, vahingontekoon, viestintäsalaisuuden loukkaukseen tai tietomurtoon;
 - 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;
 - 5) huumausainerikokseen;
 - 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun; taikka
 - 7) törkeään tulliselvitysrikokseen.
-

10 §

Televalvonnasta päättäminen

Keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin taikka poliisilaitoksen päällikkö päättää 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua televalvonnasta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää televalvonnasta siihen asti, kunnes keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällikkö taikka poliisilaitoksen päällikkö on ratkaissut televalvontaa koskevan asian. Asia on saatettava mainitun poliisimiehen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan ja lupa tai päätös voi koskea myös luvan antamista tai päätöksen tekemistä edeltänyttä määrättyä aikaa, joka voi olla kuukautta pidempi.

Televalvontaa koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu tekoaika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja televalvonnan edellytykset perustuvat;

4) suostumus, jos se on televalvonnan käytön edellytys;

5) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

6) toimenpiteen kohteena oleva teleosoite tai telepääteläite;

7) televalvonnan suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

8) mahdolliset televalvonnan rajoitukset ja ehdot.

12 §

Tukiasematietojen hankkimisesta päättäminen

Tukiasematietojen hankkimista koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu tekoaika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) tosiseikat, joihin tukiasematietojen hankkimisen edellytykset perustuvat;

3) ajanjakso, jota lupa koskee;

4) tukiasema, jota lupa koskee;

5) tukiasematietojen hankkimisen suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

6) mahdolliset tukiasematietojen hankkimisen rajoitukset ja ehdot.

13 §

Suunnitelmallinen tarkkailu ja sen edellytykset

Tarkkailulla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön salaa kohdistettavaa havaintojen tekemistä tiedonhankintatarkoituksessa. Tarkkailussa voidaan rikoslain 24 luvun 6 §:n estämättä käyttää näköhavaintojen tekemiseen tai tallentamiseen kameraa tai muuta sellaista teknistä laitetta.

Tässä pykälässä tarkoitettua tarkkailua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan. Teknistä laitetta ei saa käyttää rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan suojaamaan paikkaan kohdistuvassa

tarkkailussa tai suunnitelmallisessa tarkkailussa.

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Peitelty tiedonhankinta ei ole sallittua asunnossa edes asunnonhaltijan myötävaikutuksella.

18 §

Teknisestä kuuntelusta päättäminen

Teknistä kuuntelua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu tekoaika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen kuuntelun edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) tila tai muu paikka, johon kuuntelu kohdistuu;

6) teknisen kuuntelun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

7) mahdolliset teknisen kuuntelun rajoitukset ja ehdot.

20 §

Teknisestä katselusta päättäminen

Teknistä katselua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu tekoaika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen katselun edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) tila tai muu paikka, johon katselu kohdistuu;

6) teknisen katselun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

7) mahdolliset teknisen katselun rajoitukset ja ehdot.

22 §

Teknisestä seurannasta päättäminen

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä seurantaa koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu teko-aika tai toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen seurannan edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) toimenpiteen kohteena oleva esine, aine tai omaisuus;

6) teknisen seurannan suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

7) mahdolliset teknisen seurannan rajoitukset ja ehdot.

28 §

Peitetoiminta ja sen edellytykset

Poliisi saa rikoksen estämiseksi kohdistaa henkilöön peitetoimintaa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän tai myötävaikuttavan pakkokeinolain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun muuhun rikokseen kuin törkeään laittoman maahantulon järjes-

tämiseen tai törkeään tulliselvityksrikokseen taikka jos tämän voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän tai myötävaikuttavan rikoslain 17 luvun 18 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen. Edellytyksenä on lisäksi, että tiedonhankintaa on rikollisen toiminnan suunnitelmallisuuden, järjestäytyneisyyden tai ammattimaisuuden taikka ennakoitavissa olevan jatkuvuuden tai toistuvuuden vuoksi pidettävä tarpeellisena.

30 §

Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan ja valvottuun läpilaskuun osallistuminen

Jos peitetoimintaa suorittava poliisimies osallistuessaan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan hankkii toimitiloja tai kulku- tai muita sellaisia välineitä, kuljettaa henkilöitä, esineitä tai aineita, hoitaa taloudellisia asioita taikka avustaa rikollisryhmää muilla näihin rinnastettavilla tavoilla, hän on rangaistusvastuusta vapaa, jos erittäin pätevin perustein on voitu olettaa, että:

1) toimenpide tehdään ilman hänen myötävaikutustaan;

2) poliisimiehen toiminta ei aiheuta vaaraa tai vahinkoa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle taikka merkittävää vaaraa tai vahinkoa omaisuudelle; ja

3) avustaminen edistää merkittävästi peite-toiminnan tavoitteen saavuttamista.

38 §

Valeoston toteuttamista koskeva päätös

Päätöksessä on mainittava:

1) valeostosta päättänyt poliisimies, päätöksen antopäivä ja sisältö;

2) valeoston toteuttava poliisiyksikkö;

3) tunnistetiedot valeoston suorittavista poliisimiehistä;

4) selvitys siitä, miten on varmistuttu, että valeosto ei saa sen kohteena olevaa tai muuta henkilöä tekemään rikosta, jota hän ei muuten tekisi;

5) mahdolliset valeoston rajoitukset ja ehdot.

42 §

Tietolähteen ohjatusta käytöstä päättäminen

Tietolähteen ohjattua käyttöä koskeva päätös voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös tietolähteen ohjatusta käytöstä on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen esittäjä;
- 2) tiedonhankinnan toteuttava poliisiyksikkö ja sen toteuttamisesta vastaava poliisimies;
- 3) tunnistetiedot tietolähteestä;
- 4) toimenpiteen peruste;
- 5) tiedonhankinnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;
- 6) päätöksen voimassaoloaika;
- 7) mahdolliset tietolähteen ohjatun käytön rajoitukset ja ehdot.

47 §

Suojaamisesta päättäminen

Salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua tiedonhankinnan suojaamisesta.

50 §

Kuuntelu- ja katselukiellot

Telekuuntelua, telekuuntelun sijasta toimittavaa tietojen hankkimista, teknistä kuuntelua ja teknistä katselua koskevista kielloista on soveltuvien osin voimassa, mitä pakkokeinolain 10 luvun 52 §:ssä säädetään.

54 §

Ylimääräisen tiedon käyttäminen

Ylimääräistä tietoa saa käyttää rikoksen selvittämisessä, jos tieto koskee sellaista rikosta, jonka estämisessä olisi saatu käyttää sitä tämän luvun mukaista tiedonhankintakei-

noa, jolla tieto on saatu.

Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös, jos ylimääräisen tiedon käyttämisellä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiselle ja rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta tai kyse on jostakin seuraavasta rikoksesta:

- 1) järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen;
- 2) pahoinpitely, kuolemantuottamus, törkeä vammantuottamus, tappeluun osallistuminen, vaaran aiheuttaminen tai heitteillepano;
- 3) törkeä kotirauhan rikkominen;
- 4) vapaudenriisto, lapsikaappaus, laiton uhkaus tai pakottaminen;
- 5) kiristys; taikka
- 6) yleisvaarallisen rikoksen valmistelu.

Ylimääräisen tiedon käyttämisestä näytönä päättää tuomioistuimien pääasian käsittelyn yhteydessä. Ylimääräisen tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa.

Ylimääräistä tietoa saa lisäksi käyttää aina rikoksen estämiseksi, poliisin toiminnan suuntaamiseksi ja syyttömyyttä tukevana selvityksenä.

Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Pakkokeinolain nojalla saadun ylimääräisen tiedon käyttämisestä rikoksen estämiseen tai tämän pykälän 4 momentissa mainittuun tarkoitukseen säädetään pakkokeinolain 10 luvun 56 §:ssä.

55 §

Tietojen hävittäminen

Salaisella tiedonhankintakeinolla saatu tieto on hävitettävä viipymättä sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi taikka vaaran torjumiseksi.

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 54 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua rikosta taikka jos tieto on tarpeen rikoslain 15 luvun 10 §:ssä tarkoitettua rikoksen estämiseksi. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita rikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

Edellä 11 §:ssä tarkoitettut tukiasematiedot on hävitettävä, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi taikka vaaran torjumiseksi.

56 §

Telekuuntelun, teknisen kuuntelun ja teknisen laitetarkkailun keskeyttäminen

Jos käy ilmi, että telekuuntelu kohdistuu muuhun kuin luvan kohteena olevalta henkilöltä lähtöisin olevaan tai hänelle tarkoitettuun viestiin taikka että teknisen kuuntelun kohteena oleva henkilö ei oleskele kuunneltavassa tilassa tai muussa paikassa, tiedonhankintakeinon käyttö on keskeytettävä niin pian kuin mahdollista sekä kuuntelulla saadut tallenteet ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä. Velvollisuus keskeyttämiseen sekä tallenteiden ja muistiinpanojen hävittämiseen koskee myös teknistä laitetarkkailua, jos käy ilmi, että tarkkailu kohdistuu viestin sisältöön tai 8 §:ssä tarkoitettuihin tunnistamistietoihin taikka että 23 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilö ei käytä tarkkailun kohteena olevaa laitetta.

58 §

Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen

Telekuuntelusta, tietojen hankkimisesta telekuuntelun sijasta, televalvonnasta, suunnit-

elmallisesta tarkkailusta, peittelystä tiedonhankinnasta, teknisestä tarkkailusta ja valvotusta läpilaskusta on viipymättä ilmoitettava tiedonhankinnan kohteelle kirjallisesti sen jälkeen, kun tiedonhankinnan tarkoitus on saavutettu. Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä on kuitenkin ilmoitettava tiedonhankinnan kohteelle viimeistään vuoden kuluttua sen käytön lopettamisesta.

Tuomioistuimien voi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tiedonhankinnan kohteelle saadaan lykätä enintään kaksi vuotta kerrallaan, jos se on perusteltua käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Ilmoitus saadaan tuomioistuimen päätöksellä jättää kokonaan tekemättä, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.

Jos tiedonhankinnan kohteen henkilöllisyys ei ole tiedossa 1 tai 2 momentissa tarkoitettua määräajan tai lykkäyksen päättyessä, tiedonhankintakeinon käytöstä on ilmoitettava kirjallisesti hänelle ilman aiheutonta viivytystä henkilöllisyyden selvittyä.

Kohteelle ilmoittamisesta on samalla annettava kirjallisesti tieto luvan myöntäneelle tuomioistuimelle.

Suunnitelmallisesta tarkkailusta, peittelystä tiedonhankinnasta, peitetöiminnasta, valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä ei ole velvollisuutta ilmoittaa tiedonhankinnan kohteelle, jos asiassa ei ole aloitettu esitutkintaa. Jos esitutkinta aloitetaan, noudatetaan soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 10 luvun 60 §:ssä säädetään.

Kun harkitaan ilmoituksen lykkäämistä tai tekemättä jättämistä 2 ja 5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, arvioinnissa on myös otettava huomioon asianosaisen oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan.

Ilmoitusta koskevan asian käsittelyssä tuomioistuimessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 45 §:ssä säädetään. Valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä ilmoittamista koskevat asiat käsitellään Helsingin kärjäoikeudessa noudattaen soveltuvin osin mainitun pykälän 6 momenttia.

6 luku

Poliisitutkinta

1 §

*Poliisitutkinnassa tutkittavat asiat ja
sovellettavat säännökset*

Poliisitutkinnalla tarkoitetaan muuta poliisin toimitettavaksi laissa säädettyä tutkintaa

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2013

kuin rikoksen johdosta toimitettavaa esitutkintaa. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisin on toimitettava poliisitutkinta, jos se on ilmoituksen perusteella tai muusta erityisestä syystä tarpeen kadonneen henkilön löytämiseksi taikka palonsyyn selvittämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2014.

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Työministeri *Lauri Ihalainen*